

TADEUSZ BRAJERSKI

NAZWISKA POLSKIE W POLSKIEJ URZĘDOWEJ ŁACINIE XVI-XVIII W.

W artykule pokazuję, w jakich formach fleksyjnych występują polskie nazwiska (i pełniące ich funkcję przezwiska) w dawnych urzędowych aktach łacińskich. Formy fleksyjne imion chrzestnych takiego omówienia nie potrzebują, bo są to imiona chrześcijańskie, najczęściej biblijne (nowotestamentowe), dawno zlatynizowane. Nazwiska (przezwiska) w aktach urzędowych latynizacji ulegać nie mogły, musiano więc ich formę dostosować do wymogów składni łacińskiej. Było to zapewne kłopotliwe dla pisarzy urzędowych tekstów, z czasem jednak doszło do ustalenia pewnych zasad. W artykule chodzi o te zasady. Nie zetknąłem się dotychczas z pracą zajmującą się nimi dokładniej, sądzę więc, że artykuł jest potrzebny.

Materiał wypisałem z kilkudziesięciu teczek rękopisów znajdujących się w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie. Są w nich pliki różnych dokumentów: wyciągi z ksiąg sądowych (oblaty, protestacje i inne wpisy do tych ksiąg), orzeczenia podkomorskie, oryginały i odpisy "komplanacyj" w sprawach majątkowych, spisy dokumentów, inwentarze, różne notatki i rachunki gospodarskie, kwity i listy. Dotyczą one w znacznej większości terenu dawnego starostwa urzędowskiego¹ i okolicy. Sporo jest rękopisów z Urzędowa i Lublina, są też wyciągi z ksiąg sądowych Sandomierza, Łukowa, Bełza, Przemysła, Lwowa i Kamieńca Podolskiego, także z Piotrkowa oraz ze Stężycy i z kancelarii królewskiej. Drobne rękopisy (listy, notatki, rachunki) pisane były w różnych miejscowościach. Prawie wszystkie te dokumenty powstały w wiekach XVI-XVIII, niewiele ich jest z 2. połowy w. XV.

¹ Do starostwa urzędowskiego w województwie lubelskim należało "miasto Jego Królewskiej Mości Urzędów" oraz wsie Dzierzkowice i Książomiesz (w rękopisach *Książomiesz*, *Książomysz*, *Książomysza*, dziś urzędowo *Książomierz*, -a, masc., w samej wsi i okolicy *Książomiesz*, gen. *Książomięszy*, fem.) z folwarkami Krzywie i Zalesie.

1. W liczbie pojedynczej nazwiska męskie i żeńskie są w zasadzie nieodmienne, mają prawie zawsze formę mianownika. Nie przeszkadzało to w rozumieniu tekstu, bo nazwiska stawały zwykle po imionach i tytułach z łacińskimi końcówkami fleksyjnymi. Trochę przykładów:²

haereditates... Generosi Joannis *Maczeyowsky* subdapiferi terr[ae] lublinensis; per Venerabilem et honorabilem Dominum Stiborium *Maczeyowsky* 1484 (65, akt podkomorski ustalający granicę między wsiami Godów i Świdno). – praesentibus Gnosis Nicolao *Bonislawski...*, Andrea *Gorszowski* et Jacobo *Ostrowski*, Matthia *Krogulecki...* et Ministeriali Terrestri Provido Andrea *Eyszka* 1590 (748, Actum in Urzędów). – per Gnosos Victorinum *Sienieński* de Sienna et Stan[is]lajum *Olbięzki* de Olbięcin; post olim Nobilem Annam *Gosciradowska* 1547 (738, Acta sunt haec in Vrzędów). – Nobilibus Andreae *Łoiecki* et Zophiae *Malicka* coniugibus 1600 (737, z kancelarii Zygmunta III). – Ad postulationem Gnosi Alberti *Karboth* nomine Gnosae Agnetis *Karbotowa* consortis su[ae] legitimae; Gnosam Agnetem *Karbotowa* 1625 (738, Actum in Vrzędów). – Honesto Mathiae *Kowal* de villa Xięzomysz; a subditis duobus: uno Alberto *Szczepanik*, altero Ioanne *Mazurek* 1630 (738, Actum in Castro Lublinensi). – Gnosam *Lipnicka* 1691 (738, Sandomierz). – Gsae Annae *Malinowska*; Mcus *Karwicki* Gsae *Koczowska...* Debet 1778 (826, Summarium Documentorum).

Spotyka się w rękopisach nieodmienne nazwisko po tytule zapisanym w skrócie bez końcówki przypadkowej, np.

Dokumenta ad Causam [Illustris] et Mci (=magnifici) *Kątski* Ensiferi R[eg]ni contra M. (=magnificum) *Wybranowski*; in C[ast]ro Belzensi... G. (=generosus) *Ostrowski* contra MM (=magnificos) *Radecki* et *Ostrowska* Manifestatur. Ok. r. 1725 (756, Dokumenta...).

W niektórych wypadkach trudno określić funkcję składniową nazwisk, np.

N. Woznicka G. *Wybranowski* Cedit; N. Tarnawiecka G. *Wybranowski* donat (kto komu?), ok. r. 1625 (826, spis dokumentów). – G. Ozarouska G. *Orzechouski* quietat, In Castro Sendo[miriensi] G. Ozarouska M. *Orzechouski* roborat, 1697 (732, spis dokumentów).

Wyjątkowy zapis z nazwiskiem mającym łacińską końcówkę (ablatiwu):

Praesentibus Famatis Martino *Golenski* Proconsulle (!), Andrea *Pikulo*, Antonio Bogusławski, Casimiro *Pikul* Consulibus 1739 (734, Actum Urzendoviae).

W krótkich, najczęściej jednozdaniowych notatkach występują czasem nazwiska z polskimi końcówkami:

² Przy cytatach podaję rok, w którym zapis został dokonany, a po nim w nawiasach numer biblioteczny pliku (teczki) i krótkie określenie dokumentu ułatwiające jego odnalezienie; są to np. początkowe wyrazy tekstu (*Actum in Castro Lublinensi in Terminis Querellarum...*, *Actum Petricoviae...*, *Jmc Pan Andrzej Karwicki...* itp.). Przy cytatach z obszerniejszych dokumentów podaję numer strony. Nie wszędzie rozwiązuję skróty tytułów występujących przed nazwiskami szlacheckimi (*nobilis* szlachetny, *generosus* urodzony, *magnificus* wielmożny, *illustris* [et, ac] *magnificus* jaśnie wielmożny).

Swieborowska *Gręboszowskiego* Quietat; G. Wybranowski *Swieborowskiej* tenet; G. Wybranowski *Woznickiej* tenet; ok. r. 1652 (826, spis dokumentów). – Generosi *Roszkowskiego*; Generoso *Roszkowskiemu*; Generosis *Sobanskiemu* et *Potockiemu* 1683 (732, Actum in Castro Lublinensi in Terminis Querelarum..., s. 13, 14 i 16). – Gsae Catharinae *Ianiszewskiej* Filiae Minorennis 1694 (734, Actum in Castro Lubl.). – M. (= magnifica) Orzechowska roborationem G (= generosae) *Pozowskiej* approbat 1697 (732, spis dokumentów). – Famatae *Mazikowej* olim Famati Mazik... Consorti relictæ 1728 (839, Actum in Castro Lubl.).

2. W liczbie m n o g i e j nazwiska m ę s k i e mają zawsze polskie formy mianownika, dopełniacza i celownika w funkcji odpowiednich przypadków łacińskich. Form mianownika znalazłem w swoim materiale 29 (27 zakończonych na *-scy* i *-ccy* i 2 z *-owie*), form dopełniacza 61 (52 z zakończeniami *-skich* i *-ckich*, 2 z *-ych* i 7 z *-ow*), a celownika 25. Przykłady:

Nobiles *Othfinowsky*; Nobiles *Othfinowsky* et *Ostrowsky* 1546 (659, akt z Trybunału lubelskiego cytujący tekst z r. 1546). – praefati Joannes, Jacobus, Benasius, Georgius et Erasmus fratres germani *Otwinowszczy* 1547 (738, Acta sunt haec in Wrzędów). – Nles Stanislaus, Joannes et Jacobus *Ostrowsky* de Lesnik et Gosciradow Haeredes 1590 (748, Actum in Urzędów). – Gnosi Ioannes et Stanislaus *Olszowsky* fratres inter se germani 1659 (736, z Sandomierza). – Mci *Denhoffowie* Coniuges 1663 (741, Actum et Datum Leopoli). – Generosi *Roskowsky* 1684 (734, Actum Lublini). – Gnosi *Mrozkowie* 1691 (738, Sandomierz). – Romualdus Thesaurarius Lublinensis et Stanislaus *Wybranowsky*, po r. 1725 (733, notatki). – Magnifici Ludovicus et Daniel *Zebrowsky*; Nobiles Joannes et Iosephus *Bartodzieysky* 1736 (736, Actum in Curia Regia Stęzycensi). – Creditores... *Nahoreccy* y *Piotrkowsky* 1759 (826, Jmc Pan Andrzej Karwicki...). – IMci (= illustres et magnifici) *Kąscy*... Intromissi 1770 (643, Summaryusz Dokumentow, s. 15).

Martini, Pauli, Petri, Georgii, Christophori, Stanislai *Czernych* Fratrum germanorum; Nobilium Ioannis, Iacobi, Benedicti, Georgy, Erasmi et Petri *Othfinowskich* Fratrum germanorum ac Gasparis, Hieronimi, Joannis et Stanislai *Ostrowskich*; Nobilium Stanislai et Petri *Olbięczkich*; Ioannis, Martini, Pauli, Georgii, Petri, Christophori et Stanislai *Czernych* 1546 (659, Akt z Trybunału lubelskiego cytujący tekst z 1546 r.). – Nobilium Iacobi, Petri atque Adalberti... *Bliskouskich*; Ioannis, Stanislai et Hieronimi... *Pierzchalskich*; generosorum Ioannis et Mauritij *Myszkowskich* (2 razy); Dominorum *Myszkowskich* 1615 (659, akt podkomorski cytujący akta z r. 1615 i wcześniejsze, s. 1, 7, 8, 11, 18, 20 i 37). – de manibus Gnosorum Alberti et Agnethis *Karbotow* Coniugum 1627 (738, Urzędów). – in personam Gnosorum *Marchockich* 1647 (737, Actum in Castro Premasliensi). – Ioannis, Vladislai et Annae *Raczkow* 1677 (826, Actum in Castro Lubl.). – ex mutuo Generosorum *Sobanskih* et *Potockih* 1684 (734, Actum Lublini). – Ad instantiam... Generosis (!) Constantini de Czarnoty et Zophiae de Zoravice *Czarnockich* Coniugum legitimorum 1686 (736, Actum in Castro Sandomiriensi). – Mcorum *Orzechowskich* Coniugum 1697 (741, Actum in Castro Lubl.). – ex Officiosa requisitione Magnificorum Sophiae... Wybranowska ...Matris, Romualdi... ac Stanislai *Wybranowskich* Filiorum 1725 (734, Actum in Castro Camenecensi Podoliae). – I[llus]trium Magnificorum *Kanaskich* 1727 (756, Actum Lublini). – Ex parte Magnificorum *Zebrowskich* 1736 (736, Actum in Curia Regia Stęzycensi). – Delatorum Honestorum Iosephi Parenti et A[ll]berti Filij *Jugoszkow* 1762 (536, Actum in Castro Lubl.). – Kwity z wyplaconych co Rok 50 fp. do Bractwa Świętej Anny Kosciola Dzierzkowskiego in suffragium Animarum *Denhoffow* zapisanych 1770 (643, Summaryusz Dokumentow, s. 91).

Nobilibus Nicolao, Ioanni, Marco *Malickim* 1600 (737, z kancelarii Zygmunta III). – vobis Gnosis Ioanni Mauritio *Myszkowskim* 1615 (659, akt podkomorski cytujący akta z r. 1615 i wcześniejsze, s. 12). – Nlibus Lucae et Hieronymo *Minockiem* 1633 (738, Actum in Castro Lubl.). – Admissa Intromissio Gnosis *Marchockim* 1647 (737, Actum in Castro Premysliensi). – Gnoso Christophoro et Joanni *Wybranowskim*, ok. r. 1652 (826, spis aktów). – Laboriosis... Laurentio et Iacobo *Burkom* Patri cum filio; Gnosis Stanislae et Ioannae de Romanow *Roszkowskim* Coniugibus Legitimis 1683 (732, Actum in Castro Lublinensi in Terminis Querelarum, s. 5). – Vobis Generosis Andreae, Sophiae... *Debinkim* 1699 (736, Sandomierz). – Vobis... Laboriosis... Alberto et Iosepho *Jugoszczukom* 1726 (756, z kancelarii królewskiej). – G. G. (= generosis) Balthasaro ac Iosepho *Lippim*; GG *Lippim* 1728 (736, Actum Petricoviae). – IMcis *Denhoffom*; Illustribus Mcis Eustachio et Mariannae de Kąskie *Potockim* Coniugibus; Privilegia et Jura

super advocatiam Xięzomyscensem Thudorowskim et Rembieliński servientia; Joanni et Annae Coniugibus *Thudorowskim*; IMcis a Potok *Potockim* 1770 (643, Summaryusz Dokumentow, s. 12, 14, 17, 96 i 126).

Do tych zapisów z polskim celownikiem zaliczyć chyba należy następujący:

Magnificis *Denhoffow* Succamerario Regni et Consorti Ejus Assecuratio 1663 (741, Actum et Datum Leopoli).

Zamiast *Denhoffow* miało być prawdopodobnie *Denhoffom*. Można jednak przpuścić formę celownika *Denhoffowi*.

W funkcji łacińskiego accusatiwu i ablatiwu występują **p i e r w o t n e** formy **b i e r n i k a** l. mn. rodzaju męskiego. Zapisy są liczne: z accusatiwem jest ich 99, z ablatiwem 33, razem 132. W cytowanych przykładach zapisy z tymi przypadkami są przemieszane. Funkcję ablatiwu zapowiada skrót *abl.* w nawiasie.

per Generosos Stanislaum, Jacobum et Joannem *Sieninskie* 1570 (659, Actum in Castro Lubl.). – per Gnosos Jacobum, Joannem, Stanislaum et Andream *Ostrowskie* Fratres Germanos 1590 (748, Actum in Urzędow). – praefatos *Myszkowskie* (2 razy); eosdem actores *Bliskouskie*; memoratos *Pierzchalskie* (2 razy); (*abl.*) Iacobo et Petro *Bliskouskie*; cum Generosis *Myszkowskie* 1615 (659, akt podkomorski, s. 12, 19, 37, 52 i 54). – (*Abl.*) a *Karbothi*; a praefatis *Karboty* 1627 (738, Actum Vrzedouiaie). – Gnosos *Marchockie* coniuges; Gnosos *Dlotowskie* 1647 (737, Actum in Castro Premysliensi). – per... liberos suos Ignacium et Catherinam *Swieborowskie*; (*abl.*) de Laboriosis Alberto [et] Thoma *Stepnika*, po r. 1652 (826, wykaz spraw pomnażających majątek Wybranowskich). – Gnosos Joannem et Christopherum *Wybranowskie* 1667 (734, Actum Petricouiae). – in et contra laboriosos ...Gregorium et Martinum *Pelki* 1680 (954, Actum in Castro Lubl.). – per ... Gnosos Stanislaum a Roszki et Joannam de Romanow *Rozzkowskie* Coniuges; (*abl.*) adscitis sibi generosis *Krzyzanowskie* alysqe rusticis Personis Plebejis 1683 (732, Actum in Castro Lubl., s. 1, 3 i 13). – (*Abl.*) una cum Nobilibus... Paulo et Francisco *Swierczynskie* 1695 (734, Actum in Castro Lubl.). – contra Gnsos *Moszynskie* Coniuges tum Gnosos *Romery* ac Gnosos *Szamoskie* 1725 (756, akt Augusta II prezentowany in Castro Lubl.). – eosdem GG. *Lippie*; [per] GG. *Lippie* (2 razy); Inter M[agnificum] *Zabicki* et GG. *Lippie* 1728 (736, Actum Petricoviae)³. – (*Abl.*) Gnosi Franciscus et Magdalena de *Sienińskie* Kaznowscy Coniuges legitimi 1740 (749, z Sandomierza). – (*Abl.*) II[lust]rium M[agnificum] Eustachij à Potok et Mariannae de *Kątskie* Potockim 1745 (889, Actum in Curia Regali Łucoviensi). – (*Abl.*) Sophiam de *Wybranowskie* Jałowicka 1750 (740, Sandomierz). – Jnter *Ostrowskie* et *Otwinowskie* Oblata; Contra Mcos *Wybranowskie* (2 razy); Contra... Mcos *Szembeki*; Contra... Laboriosos Franciscum et Antonium *Niewole*; contra Honestos *Rycerze*; (*abl.*) Super Laboriosis Francisco et Antonio *Niewole*⁴; per Mcam de *Malinskie* Szawlowska 1770 (643, Summaryusz Dokumentow, s. 17, 34, 35, 37, 38, 46, 48, 49, 64, 65, 78, 126). – (*Abl.*) Eligiusz Prazmowski et Salomea de *Wybranowskie* Coniuges 1799 (17 kwietnia, 826, plenipotencja).

Do tych zapisów dołączyć należy 3 następujące:

³ W dokumencie z Piotrkowa zapisane są formy l. pojed. *G[enerosus] Balthasar Lippi*, *Gnsum Balthasarum Lippi*, *G. Iosephum Lippi*, *G. Iosepho Lippi* (dat.). Przy formach dat. plur. wykazałem wyżej 2 zapisy *Lippim*. Formy nominatiwu plur. nie znalazłem.

⁴ Ciekawe, jak brzmiały formy mianownika l. mn. od nazwisk *Rycerz* i *Niewola*. Nie znalazłem ich w rękopisach.

adicitant vos alias przypozywaią vos *Myszkowskie*; contra vos *Myszkowskie*; concitant alias przypozywaią... vos uidelicet *Myszkowskie* 1615 i 1617 (659, akty podkomorskie, w pierwszym na s. 17, w drugim na s. 4).

Forma *Myszkowskie* mogłaby tu być uznana za vocativus, przeczą jednak temu zapisy takie jak *vobis Gnosis Ioanni et Mauritio Myszkowskim* (w tych samych rękopisach z lat 1615 i 1617), gdzie nazwisko zgodne jest z *vobis generosis*; podobnie forma *Myszkowskie* jest zgodna z accusatiwem *vos*.

Tylko dwa razy została zapisana forma dawnego biernika l. mn. w funkcji nominatiwu plur.:

Gnosi *Roszkowskie* Coniuges 1683 (732, Actum in Castro Lubl. in Terminis Querelarum, s. 6) oraz Generosi *Roszkowskie* non contenti anterioribus iniurijs (obok Generosi *Roskowscy*) 1684 (734, Actum Lublini).

Jest to niewątpliwie błąd. Innych błędów jest niewiele w moim materiale:

praesentibus ...Stanislao et Ioanne *Opockich* de Opoka 1615 (659, akt podkomorski, s. 1-2). – in et *contra* Gnosos Nicolaum et Ioannem *Wybranowskim* 1685 (736, Actum in Castro Lubl.). – in et *contra*... Albertum, Casimirum et Thomam *Rachonim* milites ejusdem Militiae Colonicae 1722 (831, Actum in Castro Lubl.). – una cum medio laneo iacente *inter* Joannem et Maciek *bieszkamy* 1547 (738, Acta sunt haec in Wrzędów). – una *cum* Nobilibus Joanne et Iosepho *Bartodzieyskich* 1736 (736, Actum in Curia Regia Szęzycensi).

W pierwszym zapisie pisarz tłumaczył sobie *praesentibus* (abl. absolutus) przez polskie *w przytomności* (*przy obecności*), stąd dopełniacz *Opockich*; w drugim i trzecim zapisie widać zgodność form nazwisk nie z łacińskim *contra*, lecz z polskim *przeciwko*, a w czwartym forma *Bieszkami* jest zgodna z polskim *między*, nie z łac. *inter*. Trudno znaleźć przyczynę błędu w ostatnim zapisie.

3. Form p l u r a l n y c h rodzaju ż e ń s k i e g o jest niewiele:

(*Gen.*) n[obi]lium Mariannae, Annae, Catharinae... *Stempkowskich* 1677 (826, Actum in Castro Lubl.). – (*Dat.*) Vobis... Gnosis Theresiae..., Mariannae..., Catharinae seu alterius cuiusvis nominis... *Morawickiem* Sororibus inter vos Germanis 1725 (756, akt królewski prezentowany in Castro Lubl.). – (*Acc.*) Gnosas Zophiam obligatoriam et Theophilam Arendatoriam Tenutrices *Wybranowskie* 1648 (734, Actum Wrzędouiae).

4. M. Kucala w książce *Rodzaj gramatyczny w historii polszczyzny*⁵ napisał, że pierwotne formy biernika l. mn. nazwisk męskich, takie jak np. *Ostrowskie*, *Jemieliste*, *Herborty*, *Derszniaki*, występujące w tekstach łacińskich XV w. w funkcjach różnych przypadków fleksyjnych, mogły w tym czasie pełnić w tekstach polskich funkcję mianownika l. mn., tak jak *arcybiskupy*, *janczary*, *Tatary*, *pogany*

⁵ Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1978 s. 126-127.

itp. w w. XVI i później. Sądził, że w tekstach łacińskich nazwiska polskie w obu liczbach gramatycznych występowały niezmiennie w formach mianownikowych. Przytoczył 20 zapisów z dawnymi biernikami ze *Słownika staropolskich nazw osobowych*. Tylko w czterech z cytowanych zapisów widać wyraźnie funkcję nominativu: *Andreas et Iacobus Małdrzyki* (1473), *Areas alias dworzyska in villa Modrzych...*, *in quibus areis resident Pakowskie, Drobowskie, Isajowskie, Dołhuszowskie* (1498), *Mroczek et Andreas Jemieliste* (1463, z Łomży) oraz *Testes ...Domarad et Przeclaus fratres germani dicti Iowaki* (1417, Wielkopolska). Moim zdaniem tylko te zapisy pozwalają przypuszczać, że – jak sugeruje Autor książki myśląc o wszystkich swoich cytatach – w gwarach dawnych południowo-wschodnich Kresów używana była forma dawnego biernika l. mn. w funkcji mianownika. W dwu zapisach omawiane formy pełnią funkcję łacińskiego genetiwu: *Nobilium Petri et Stanislai Derszniaki* (1476) i *nobilium Boglewskie* (1481, Mazowsze); w jednym stara (i dzisiejsza) forma mianownika pełni funkcję łacińskiego ablatiwu: *Praesentibus generosis Iohanne et Michaele Krzczowszczy* (1499). W pozostałych zapisach (jest ich 13) formy starego biernika pełnią funkcję łacińskiego ablatiwu, podobnie jak w moim materiale (w zapisie *Nobilibus Petro et Stanislao Derszniaki* z r. 1477 jest, przypuszczam, także ablativus, nie dativus). W zapisie *Cum germanis Iohanne et Nicolao Herburtowskie... Nicolaus et Iohannes Herburtowszczy* (1482), forma dawnego polskiego biernika pełni funkcję ablatiwu, forma mianownika funkcję łac. nominatiwu, co jest zgodne ze zwyczajami XVI-XVIII w. Zapisów z funkcją łacińskiego accusatiwu autor nie wynotował, napisał tylko, że we fragmencie *Super Benakone et Iohanne Czeszewskie* z r. 1400 można by widzieć biernik. Nie ma też u niego zapisów z łacińskim datiwem. Materiał zacytowany w książce wykazuje chyba to, że w w. XV nie było jeszcze w pełni wykształconej normy, jaką widać w tekstach XVI-XVIII w.

Artykuł jest drobnym przyczynkiem do historii języka polskiego i historii języka łacińskiego w Polsce. Stwierdza, że wstawianie nazwisk polskich w urzędowe teksty łacińskie było w w. XVI-XVIII ściśle unormowane: w liczbie pojedynczej nazwiska męskie i żeńskie miały prawie zawsze postać mianownika w funkcjach wszystkich przypadków fleksyjnych (inne polskie formy przypadkowe spotyka się tylko w krótkich, kilkuwyrazowych notatkach), w liczbie mnogiej zaś w funkcjach nominatiwu, genetiwu i datiwu używane były odpowiednio polskie formy mianownika, dopełniacza i celownika (mianownik rodzaju żeńskiego był taki sam jak biernik), a w funkcjach accusatiwu i ablatiwu polskie pierwotne formy biernika (*Ostrowskie, Mniszchy, Liponogi itp.*). Ta norma powstała przed 2. połową XVI w.

POLISH SURNAMES IN POLISH OFFICIAL LATIN
OF THE 16th-18th CENTURIES

S u m m a r y

The author writes about flexional forms in which Polish surnames occur in the ancient Latin State documents. He states the following:

1) The singular masculine and feminine surnames were almost always in the nominative, e.g. carrying the function of Latin genitive: *Ad postulationem generosi Alberti Karbot nomine generosae Agnetis Karbotowa consortis suae legitimae*; the function of dative: *Nobilibus Andreas Eojekki et Zophiae Malicka coniugibus*; the function of accusative: *post olim nobilem Annam Gosciradowska*.

2) The plural masculine surnames which carried the function of nominative, genitive and dative, occurred with Polish suffixes of the three cases, and as the accusative and ablative in the form of the historical plural accusative, e.g. *Nobiles Otwinowscy et Ostrowscy*; *Nobilium Petri atque Adalberti Bliskowskich*; *Nobilibus Nicolao, Ioanni, Marco Malickim*; acc. *contra generosos Moszyńskie tum generosos Romery ac generosos Szamowski*; abl. *de laborioses Alberto [et] Thoma Stępniki, una cum nobilibus Paulo et Francisco Świerczyńskie, Sophiam de Wybranowskie Jalowicka*.

3) The author has found only few forms of the feminine plural number: gen. *nobilium Mariannae, Annae, Catharinae Stempkowskich*; dat. *Vobis generosis Theresiae, Mariannae, Catharinae...* *Morawieckiem sororibus inter vos germanis*; acc. *Generosas obligatoriam et Theophilam arendatoriam tenuticesm Wybranowskie*.

The principles of writing surnames in such flexional forms were established before the 2nd half of the 16th century.

Translated by Jan Klos